

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Muzeum-körút 7. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Külön előfizetőknek külön czimszalaggal küldve:

Egész évre ... .. 10 kor.
Fél „ ... .. 5 „

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utányomási jog fentartva.

Telefon: 623.

TARTALOM.

	Lap
Országos Állatkiállítás végrehajtó-bizottságának üléséről	131
Es mégis mozog a föld? — Buzzi Géza Félix	131
A rizstakarmánylisztéről. — Dr. Weiser István	132
Rhode Island kakasok	133
Vegyesek	133
Aprók	134
A merinójuh-tenyésztés Szibériában. — Az olasz gorgonzolasajt-kivétel. — A német baromfi-tömegtermelők szövetsége.	

Országos Állatkiállítás végrehajtó-bizottságának üléséről.

Hogy t. olvasóinkat is tájékoztassuk az országos állatkiállítás egyes fázisairól, a végrehajtó-bizottság f. év május hó 6-án megtartott üléséről szóló communiqué azon részét ezenel közreadjuk, mely a kellő felvilágosításokat megadandja.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Jelen voltak Széll Kálmán bizottsági elnök elnöke alatt Pirkner János és Teleki Arvéd gróf b. alelnökök, Dessewffy Emil gróf, Lossonczy Mihály, Reusz Henrik, Rubinek Gyula, Kovácsy János, Murányi Nándor és Jeszenszky Pál végrehajtó-bizottsági tagok, az utóbbi mint előadó.

Széll Kálmán elnök üdvözli a megjelent tagokat s az ülést megnyitja. A napirend első pontja volt a:

Végleges bejelentés a felhajtásról.

Jeszenszky Pál főtitkár jelenti, hogy az állatkiállítás végrehajtó-bizottsága minden egyes tagjának a meghívóval szétküldött iratok között részletesen fel van tüntetve az állatkiállításra történt bejelentéseknek mennyisége. Eszerint a végösszegek a következőképpen alakulnak. A lókiállításra bejelentett 143 drb hideg- és melegvérű nehéz igásló. A szarvasmarha-csoportban 1685 drb, a juh-csoportban 1054 drb és végül 944 drb sertés. Összesen 3826 drb állat.

Nagyon természetes, hogy ez az igen jelentékeny bejelentésemelkedés szükségessé tette azt, hogy nagyobb számú istállók emeléséről gondoskodjunk, aminek következménye, hogy a preleminált 15.000 korona az istállóépítés költségeire nem mutatkozott elegendőnek, hanem a körülbelül 34.000 koronára fog rugni. Ezzel szemben azonban az előirányzott térdij összege is megfelelően emelkedett.

Az építendő istállók mikénti elhelyezésére vonatkozó tervrajz szerint az állatkiállítást a gépek kiállítása öleli körül. A kiállítási területet egy 20 méter széles út fogja hasítani és a kiállítás belépő kapujától jobbra és balra a külön istállók, azontul pedig a közös istállók foglalnak helyet, majd az elővezetési tér következik, amelyen túl a főút vonalában a karámban elhelyezendő állatok s emellett a sertések és juhok istállói lesznek elhelyezve. Az egész terület azonban ezen elhelyezés szerint egy összefüggő egészet fog képezni.

Az elnök: A főtitkár jelentése örömdetes tudomásul szolgál. A bejelentések száma tényleg olyan nagy, aminőre még példa nálunk nem volt. Kívánatosnak tartja elnök, hogy a lókiállítás jelzésénél a »hidegvérű«, illetve »igás-lókiállítás« kitétel használatassék.

Birálóbizottságok megalakítása.

Reusz Henrik bíráló-bizottsági elnök felolvassa azoknak a névsorát, a kik a bírálat megejtésére felkérettek. Felhatalmazást kér

szóló a bizottságtól arra, hogy amennyiben a bíráló-bizottsági tagokra vonatkozólag némi változás szüksége forog fenn, ezt az elnökség és a főtitkár hozzájárulásával utólag eszközölhesse.

A bíráló-bizottság tagjává a végrehajtó-bizottság a következőket határozta felkérni:

I. Magyar fajta (alföldi jelleg) bírálatára: Gräfl Jenő, Jankovich Lőrincz, Szunyogh Szabolcs, Hauer Béla.

II. Magyar fajta (erdélyi jelleg) és bivalyok bírálatára: Wass Béla gróf, Ugron Zoltán, Friedrik Géza, Teleki Arvéd gróf.

III. Szimmenthálik bírálatára: Nick Ede, Mayer Emil, Vépy-Vogronics Ödön, Rösler Károly, Leidenfrost Károly, Inkey Pál báró, Ruisz Gyula.

IV. Berniek bírálatára: Szily Tamás, Jagicza István, Buzzi Géza Félix, Razgha Ernő, Apáth Lajos, Döry Hugó, Berzeviczy Zsigmond, Jakabffy Imre.

V. Pinguiak bírálatára: Kovácsy Béla, Ottlik Péter, Grassl Hugó.

VI. Borzderesek bírálatára: Mayer Pál, Massát Mihály, Haáder György, Beer Henrik.

VII. Pirostarka tájfajta (nagytenyésztők csoportja) bírálatára: Makfalvay Géza, Ruzinkó Antal, Svastics Aladár, Ujhelyi Imre.

VIII. Pirostarka tájfajta (népies csoport) bírálatára: Bernrieder János, Hertelendy Ferencz, Málnássy Ferencz, Kluge Ferencz.

IX. Lápfafták és keresztezések bírálatára: Molnár József, Monostori Károly, Székér Gyula, Marton Andor.

I. Elektoral negretti és szövetygapjas merinók bírálatára: Deininger Imre, Szilágyi János Gaál Gyula, Tölg Gyula.

II. Hazai fésűs merinók bírálatára: Hainrikffy Pál, Somssich Andor juhbiráló bizottsági elnök, Hefty Frigyes, Bittó Jenő.

III. Francia fésűs rambouillet és husmerinók bírálatára: Pauliny Béla, Szegedy György, Somssich Miklós, Frindt László.

IV. Angol husjuhok, raczka-czigája, friz, karakulok és kecskék bírálatára: Politzer Géza, Kovács Imre, Pick Oszvöld, Hajós Emil.

Melegvérű lovak bírálatára: Lossonczy Mihály, Hunkár Dénes, Kovács-Sebestény Endre, Kintzig János.

Hidegvérű lovak bírálatára: D'Orsay Olivér gróf, Sztankovánszky János, Bernrieder József, Széchényi Géza gróf.

I. Hazai kondorsertések bírálatára: Gulner Gyula, Győrössi-Csepreghy István, Tóth György, Nagy György.

II. Hussertések bírálatára: Dorner Béla, Ruffy Pál, Salgó József dr., Reusz Andor. Jeszenszky Pál főtitkár proponálja, hogy a szimmentháli állatok bírálatába svájci tenyésztők is bevonandók volnának.

Széll Kálmán elnök a maga részéről is helyes eszmének tartja a főtitkár által tett előterjesztést, eltekintve attól is, hogy a szimmentháli állatok bírálatára szimmentháli tenyésztők a legilletékesebbek. Szóló a közel multban Svájcban jártában több híres ottani tenyésztőtől ígéretet is nyert arra nézve, hogy nevezettek az állatkiállításra megjelennek. Ennélfogva kéri a végrehajtó-bizottság felhatalmazását arra vonatkozólag, hogy az említett tenyésztőket hivatalosan is meghívassa.

Birálati szabályzat megállapítása.

Reusz Henrik beterjeszti a birálati szabályzat tervezetét, a melyet a végrehajtó-bizottság egész terjedelmében elfogadott.

Dijak beosztása és igáslovak erőpróbája.

Jeszenszky Pál főtitkár jelenti, hogy a következő díjak állanak rendelkezésre:

A földmivelésügyi minisztertől a lócsopórt díjazására 6000 K, a szarvasmarha-, juh- és sertéscsoport díjazására 17.000 K, végül a népies szarvasmarhacsoport részére 4500 K. Továbbá Budapest székesfőváros által adományozott 2000 K, végül magánosok által adományozott díj 21.000 K. Az összes rendelkezésre álló díjak tehát 50.000 K-át tesznek ki.

Jelenti főtitkár, hogy a felolvasott díjazási tervezetet a rendező-bizottság minden egyes tagjának megküldötte, mellékelve egyúttal egy másik tervezetet is, amely feltünteti azt, hogy egy-egy csoportban hány bejelentő vesz részt s mennyi a bejelentett állatok mennyisége azoknak neme szerint is. Főtitkár bemutatja ezután a rendelkezésre álló díjak részletes beosztásának tervezetét, amelyet a végrehajtó-bizottság Pirkner János és Reusz Henrik módosításainak figyelembevételével elfogadott. Jelenti egyúttal főtitkár azt, hogy a földmivelésügyi miniszter az általa adományozott díjakat maga fogja bevásárolni és természetben fogja nekünk átadni. A magánosok által adományozott díjak megvásárlására szóló kérés a végrehajtó-bizottságtól felhatalmazást.

Főtitkár a bizottság tudomására hozza, hogy az igáslovak bírálatát és díjazását D'Orsay gróffal megbeszélvén, arra az elhatározásra jutottak, hogy egy vontató próba rendezése válik szükségessé, a melynek alapján ejtendő meg a díjazás. D'Orsay gróf szives volt magára vállalni a vontatópróba tervezetét kidolgozni, ami örömdetes tudomásul szolgál.

Ünnepélyes megnyitás idejének kitűzése.

Főtitkár jelenti a tanács azon óhaját, hogy a kiállítás megnyitására József főherceg kéressék fel, illetőleg a megnyitás az ő jelenlétében történék. Ennek a módja az volna, hogy az elnök szives volna Ő Fenségét megkérdezni, vajjon hajlandó-e a kiállításon megjelenni.

Elnök a kiállítás ünnepélyes megnyitásának idejét június 5-ére délután 4 órára állapítja meg.

Pirkner János alelnök a bizottság tudomására hozza, hogy a földmivelésügyi miniszter a horvát bán figyelmét felhívta az állatkiállításra, annál is inkább, mert az idén volt első eset arra, hogy a horvát kormány tőlünk vásárolt 60 drb bikát, kívánatosnak jelezvén a miniszter a felhívásban azt, hogy e vásárt is használják fel vásárlások eszközzésére. Ezénkívül a miniszterium az összes gazdasági tudósítókat is utasította, hogy a külföld, de különösen a Balkán államok figyelmét a kiállításra felhívják. Jelenti egyúttal szóló azt is, hogy a bolgár kormány már ki is fejezte írásban azon kívánságát, hogy tanulmányi kirándulást rendez ez alkalommal hozzánk.

Es mégis mozog a föld?

(A kisebb háziállatok tenyészpoltikája köréből.)

II.

Nézzük csak meg közelebbről a háziállat-tenyésztés mai állását.

Sajnos, ludasok vagyunk benne, hogy Magyarországon megszületett. De az animálás a mi részünkről csak addig tartott, a míg e tenyészgazat monopolizálva nem lett. Monopolizálva lett quasi a tenyészs-import is.

Legjobb szerkezet. Legnagyobb munkabírás. Legkönnyebb hajtás. — Legtökéletesebb fölözés.

A legjobb fölözőgép az Alfa-Separator.

A Németországban 4—6 márkával beszerzett anyag 25—40, sőt 60 koronával elkelt. A főváros tanácsa még a húseladásra is monopóliumot adott. És mi lett a vége, a midőn a takarmányhiány következtében leszálltak a marha-, a borju- és a juhhus árai? (pláne, ha az 5 kilónként vásároltatnak), akkor a termelőtől vett 25—30 krajcáros nyulhust 60-al senkisémet vette. Még kevésbé, midőn lenyúzott és kiszigerezett állapotban 30—45% a súlyvesztés és 70 fillérjével vásároltatik meg a nyulhust, hogy 1 K 20-el értékesítsék. Ily viszonyok közepette Budapesten a házinyulhust nem válhatott az alsóbb néposztályok eledelévé.

A házinyul-tenyésztés részben a pepinéria labirintusában veszett el. Különösen akkor vált ez érezhetővé, a midőn országos akcióvá lett s mindenki az állami bevásárlásoktól várta tenyésztésének fellendülését. Mindenki tenyésztett nagyban, míg a tulprodukczió ezen anyagban elő nem állott és a míg a tartozik-rovatát a takarmánydrágaság alaposan meg nem terhelte. Szalmatűzzé és szappanbuborékká, de drága buborékká lett az egész.

A vidéken a hibák ott követték el, hogy nem a gyárvarosok szegényebb munkás népe lett a céljuk a kis gazdával a falukon egyetemben az ügynek megnyerve, hanem egy bizonyos tömegtermelésnek lett az ügy feláldozva. Társulatok, szövetségek is létesültek, melyek lassan, de biztosan becsukták a boltot. Ugyszintén azok is pórul jártak, a kik kontraktusok révén éppen kötelezték magukat a monopolizálóknak termelni. A kész áru sohasem vétetett át a kellő időben s hogy ez mit jelent a jelenlegi szűk takarmányesztendőben, azt csak az tudja felfogni, a kinek a zsebe szenvedt alatta. Ma már 50—100—150 drbjával ajándékozzák el a tenyésztők az ilyen ingyen evő anyagot, csak hogy megszabaduljanak tőle.

Pedig jóval egy millió forintnál magasabbra becsüljük azon befektetést, melyek házinyul-tenyésztőink az országban eszközöltek.

A bajokat orvosolni kellene: a pepinériákat restringálni, a felesleget vegye meg az állam és terelje azt a kis emberek kezére, a szegényebb családok élelmezése szempontjából szükséges tenyésztés céljaira, szüntesse meg a főváros a monopóliumot és a felesleges husanyag jusson Budapesten és a vidéki városokban a kórházakba. A szőrme-feldolgozás pedig váljék végre már pozitívumává.

»Tant de bruit pour une omelette«, mondja talán az ezen ágazatot nem űző tenyésztő és mennyi pénzt áldoztam e semmiségnek látszó tenyészágazatért, válaszolja a pénzt elvesztett házinyul-tenyésztő. De nem morfondálni, hanem dolgozni kell e téren, mert dacára egy féltucat házinyul-tenyésztési szaklapnak, az ügy jelenlegi stádiumában a nullánál is kisebb.

Ha másként látnak hozzá azok, a kiket e szemr hányás illet, mint a hogy láttak, nemcsak a tejfelt hasznosítják, hanem a termelőnek is jut'atnak valamit és a melléktermékeket is értékesítik, akkor nem volna a kinigli ma ismét csak kinigli. Pedig most újra csak az! Persze, egy rókáról kellett két bőrt lehuzni, a mi momentán hasznot hajtott, de csak rövid ideig tarthatott az ilyen fejnélküli dicsőség.

*

De nézzük csak meg, hogy is lett a budapesti piacon a nyulhust bevezetve. Alkalmunk volt a vásárcsarnokban az elárúsítást láthatni. Egyszerűen undorító látvány volt erre a husra még csak ránézni is. Ily módon nem kedvelhetjük meg a fogyasztását. Míg a lóhús-mészárszékek étvágygerjesztően tisztaságukkal tündökölnék és a fogyasztás nagy mérveket öltött, addig a nyulhust megkedveltetni nem sikerült. (A fővárosnak a lóhús-mészár-

székben kellene a házinyulhust árusítani.) Nem mint delicatessa használatba vételéről szólnunk, hisz ez a superlativusa annak, a mit elérni lehet. Miként Wien nagy uriházaiban a lóvesepecsenyét találják fel, mint a beefsteak és vesepecsenye legtökéletesebbikét, úgy a házinyulhust Francziaországban és Belgiumban is százféléképen elkészítve találják fel. Mint pástétom, éri el az említett superlatívust.

De hiszen nem az első teendő az, hogy először a felső tizezerekre gondoljunk, hanem olcsón, népeledel gyanánt kell a bebocsátást biztosítani. Később jöjjenek a pástétomok.

De nem az undorkeltés annak a módja, a nálunk amugy is előítéletek alá eső házinyul-pecsenyét megkedveltetni.

*

Valami kezdeményeztetett a házinyul-tenyésztők körében. 1908-ban alakult egy szép reményekre jogosított egyesület. Széthuzás következtében, mert hogy egynéhányan nem basáskodhattak és nem érvényesülhettek, hát kettészakadt. Beteljesedett, a minek Magyarországon beteljesedni kellett, hogy az egyik, az alkotó rész, kegyvesztett lett, a másik pedig az állam melegező szárnyai alá huzódott. Házinyul-tenyésztők Orsz. Egyesülete contra Házinyul-tenyésztők Országos Szövetsége, azaz jobban mondva viceversa. A HOE egy szép kiállítást rendezett Lovrinban. Ettől távortartotta magát a nagy (?) ellenfél. Megnyerte az egyesület báró Lipthayné a kiállítás védnökéül s most, a mit már egy ízben az elnökség megnyerése körül láttunk az OBE és BOE harcza alkalmával, a HOE-nek megnyert bárónéját a Szövetség elnökéül megnyerte. A még semmit sem »leisztolt« szövetségnek, a melynek a HOE kikaparta annak idején a forró gesztenyét, beleült a nyeregbe.

Nem helyeselhetjük ilyenképen sem a módot, sem az akcióit. A HOE. maradjon meg anyaegyesületnek és miként a külföldön is vannak regnikoláris és speciális fajtaikat tenyésztő egyesületek, úgy helyes lenne ilyeneket alapítani és ezeket azután közösen egy szövetségben összevonni és nem contra-egyesületeket szervezni, a tevékeny anyaegyesületet tönkresilányítani akarni és végül azután az adófizetők keservesen fizetett pénzével a hatalmat az állami bevásárlásokkal eszközölni. Vagyis, a ki nem tagja a szövetségnek, tekintetbe nem jő. Vagy pedig, ha mégis, akkor a la BOE, nagyobb percen levonás jut neki osztályrészlül. Főnt majd gondoskodnak, hogy az állami bevásárlásokat a szövetség kapja meg.

A széthuzás országunk egyik sajátsága, minden a hatalom érdekében történik, a mi pedig a legsajátságosabb az, hogy államhivatalnokok, a főintézői a széthuzások és szétszakításoknak. Az adófizető polgár az ügybuzgó tenyésztő, ha ezeket áldoz is, az semmi és senki, mindaddig, míg a meghajlás pávatollával nem ékesíti fel magát.

Szomorú állapotok. Csoda-e tehát, ha az ország gazdasági tönkremenése imigy előbb-utóbb lassan de biztosan bekövetkezik.

Se pénz, se posztó!

Buzzi Géza Félix.

A rizstakarmánylisztről.

Irta: Dr. Weiser István kir. fővegyész, állatorvosi főiskolai magántanár.

A ki a tavalyi takarmányinség alkalmával a takarmánykereskedelmet figyelemmel kísérte, csodálkozással látta, milyen különböző külföldi eredetű, problematikus értékű erőtakarmányokkal lett a piac elárásztva, míg a hazai malmok terményeinek nagy része jó idig a külföldre került. Temérdek mennyiségű értéktelen földidőhöz érkezett hozzánk, reális értékű hazai takarmányok pedig exportcikkéket képeztek. Különösen egy takarmányról volt alkalmam

többször hallani, hogy mily nehezen talált utat a gyakorlatban, úgy, hogy a termelés legnagyobb része Németországba került. Ez a takarmány a rizstakarmányliszt. Azt hiszem, hogy úgy gazdáinknak, mint a hazai malomiparnak egyaránt teszek szolgálatot, ha e takarmányt, mely a hazai mezőgazdaság érdeklődését nem tudta eddig a kívánt mértékben felkelteni, egy rövid cikkek keretében ismertetem.

A rizstakarmánylisztet a nyersrizs feldolgozásánál melléktermény gyanánt nyerik. Főtömegében a csirákból és a vékony porcellánhártyákból áll. Tiszta hazai rizstakarmányliszt kémiai összetétele a következő volt:

Viztartalom	11·0%
Hamu	8·7,,
Nyers protein	13·4,,
Tiszta protein	12·7,,
Nyers zsír	14·4,,
Nyers rost	5·9,,
Nitrogénmentes kiv. anyag	46·6,,

Ez utóbbi alkatrész 38·2% keményítőt tartalmazott.

A szakirodalomban található adatok szerint eddig 5 fajta rizstakarmányliszttel összesen 14 kísérletet végeztek, annak megállapítása céljából, mennyire emészthetők a takarmány nyers tápláló anyagai? Ezeknek a kísérleteknek középértéke szerint emészthető a rizstakarmányliszt

szerves anyagából	69%
nyers proteinjéből	50,,
nyers zsirjából	85,,
nyers rostjából	15,,
nitr. mentes kiv. anyagaiból	80,,

Ezen adatokból és a közölt nyers összetételből kiszámíthatjuk az emészthető tápláló anyagok mennyiségét. Eszerint van a fenti rizstakarmánylisztben

56·7% emészthető szerves anyag
6·3,, nitrogéntartalmu anyag
12·2,, zsír
0·9,, cellulose
37·3,, nitr. mentes kivonható anyag.

Ezen adatokból kiszámíthatjuk, hogy a közölt összetétellel bíró rizstakarmányliszt 100 kg.-ja 73·6 keményítőértéknek felel meg.

Ismerve a rizstakarmányliszt tápértékét, vizsgáljuk meg diätetikai tulajdonságait, miután ezek lesznek mérvadók arra nézve, hogy a különböző állatfajokkal milyen mennyiségek etethetők belőle jó eredménnyel.

Miután a *szarvasmarha-hizlalásnál* leggyakrabban teljesen kifejlődött állatok kerülnek a hizlalóba, melyeknél a testsúlyszaporodás kevés hus mellett főképen zsirból áll, érdekünkben van a hizlaló anyagot úgy állítani össze, hogy naponta lehetőleg sok zsír, — mely ne faggyuszerű, hanem lágy minőségű legyen — rakódjék le. A hizlalóadag összeállításánál rendszeren nehézség a zsír mennyiségét a kívánt magaságra (1000 kg. élősúlyra 0·7—0·8 kg. em. zsír) emelni, úgy, hogy a legtöbb adagban ebből a tápláló anyagból csak akkor van elegendő mennyiség, ha sok pogácsát etetünk. Ha meggondoljuk, hogy a különböző tápláló anyagok közül a legtöbb zsír a takarmányzsirból képződik (100 gr megemésztett takarmányzsirból 47·4—59·8 gr. zsír), könnyű belátni, hogy megfelelő ár mellett egy zsír- és szénhidrátus takarmány lényegesen hozzájárul a hizlalóadagnak a legolcsóbb módon eszközölhető összeállításához. Ebben a tekintetben a rizstakarmányliszt megfelelő ár mellett nagy zsirtartalma folytán jó szolgálatokat tehet a hizlalóadag összeállításánál.

Be van továbbá bizonyítva, hogy a takarmányzsir egy része mint olyan szivódik fel, a mely körülmény lehetővé teszi, hogy a rizstakarmányliszt nagy zsirtartalma folytán a lerakódott zsirnak minőségére javítólag hasson. Miután a hizlómarha a jó rizstakarmánylisztet jól is tűri, belőle aránylag nagy mennyiségeket (1000 kg. élősúlyra 4—6 kg.) etethetünk jó eredménnyel. Minthogy pedig a növendék állatok takarmányukban több

NEM KÜLFÖLDI RAFFIAVÁVAL, HANEM A HAZAI JOBB ÉS OLCSÓ SODROTT

SZŐLŐKÖTŐZŐ

fonállal kötöttet ma már minden nagyobb racónálisan vezetett szőlőgazdaság, a mit számtalan hozam érkezett elismerő nyilatkozat bizonyít: o o o o o o

T. Fischer J. zsák- és ponyvagyár Budapest, Nádor-utca 31.

A fonálnak előnyei a raffia kötélek felett a következők: a kötözésre egynegyed részzel, de ha megfelelő felügyeséssel mellett használtatik fel, egyharmad részzel kevesebb szükséges, mint a raffiából és a fonálhoz egynegyed részzel kevesebb munka-erő szükséges.

Tálya.

Kiváló tisztelettel

Gróf Hadik-Barkóczy urad. szőlőgazdaság.

TESSÉK MINTÁZOTT AJÁNLATOT KÉRNI A 27 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ FISCHER-CZÉGTŐL!

zsirt türnek meg, mint a teljesen kifejlődött állatok, ezeknél az említett mennyiségeket még fokozhatjuk.

Arra nézve, hogy a rizstakarmányliszt milyen eredménnyel használható, tejelő takarmánynak, igen értékes tapasztalatokat szolgáltatott a Kellner vezetése alatt Németországban az 1905. és 1906-os években végzett kísérletek, melyeknek célja volt megállapítani, minő befolyást gyakorol a takarmányzsír a tej- és vajhozamra. A tiz helyen nagyobb számú állaton végzett kísérletekben nagyobb mennyiségű rizstakarmánylisztet etettek. Egy-egy esetben 1000 kg. élősúlyra 4-42 kg., két esetben 5-5 kg. és hat esetben 5 kg. rizstakarmányliszt lett egy alaptakarmányhoz hozzáadva. Kitűnt, hogy ily nagy mennyiségű rizstakarmányliszt a vaj fizikális és kémiai összeté-

liszté 12-50 K. A tengeri tartalmaz 6-6% emészthető fehérjét, összes tápértéke 81-5 keményítőérték; a rizstakarmányliszt emészthető fehérjetartalma 6-3%, keményítőértéke 73-6. Ha ezen adatok alapján hasonlítjuk össze a két takarmányt, úgy a tengerinek 15 K-nyi ára mellett a rizstakarmányliszt 13-55 K-t ér meg. *Nyilvánvaló tehát, hogy egy keményítő-értékű tápanyag-mennyiséget igen olcsón tudunk a rizstakarmánylisztben beszerezni, amely okból annak racionális módon történő etetése nagy haszonnal járhat.*

Végül meg kell emlékeznem azon garanciákról, melyeket a rizstakarmányliszt vásárlásánál ki kell kötnünk. Tekintettel arra, hogy lelkiismeretlen kezek abba nem egyszer kevertek értéktelen rizshéjból nagyobb mennyiséget, mint a mennyi előállítás alkalmával okvetlenül belekerül, garantáltassuk magunknak minden esetben az áru romlatlanságát, tisztaságát, valamint a nyers protein és nyers zsír mennyiségét. Tiszta állapotban a rizstakarmányliszt, a mint azt látuk, nagy táplálóértékű takarmány, melynek hosszabb időn át való eltartásánál, úgy mint zsirdus pogácsáknál, csak arra legyen gondunk, hogy száraz helyen raktároztassék.

Rhode Island kakasok.

Amerika igen felkarolta a Rhode Island államban előforduló parlagi baromfiainak tenyésztését, melyet sikerült is a tisztavérű tenyésztés alapján helyes mederbe terelni.

De Graffnak Amsterdamban (New-York állam) a ki e téren volt az uttörő, a ki mint fajtaismerő és bíró nagy tiszteletnek örvend, őket a legtekintetesebb színvonalra emelte.

Ezen kiünő tojó- és husfajtának, de Graff tulajdonát képező néhány díjazott kakasát mutatják mai ábráink.

VEGYESEK.

Nemzetközi állatkiállítás Párisban. Párisban, a Champ de Marson nagyarányú nemzetközi tenyészállatkiállítás nyílik meg a jövő hónap 16-án. Ugy értesülünk, hogy a telivér lótenyésztők közül többen vesznek részt a kiállításon 2 és 3 éves lovakkal. Hazánk azonban más tenyészállatokkal ig nagyobb számba vett volna részt a kiállításon, ha minden erővel nem azt akarná, hogy a tervezett hazai tenyészállatkiállítás minél nagyobb sikert lásson és így az erőket nem óhajtja megosztani.

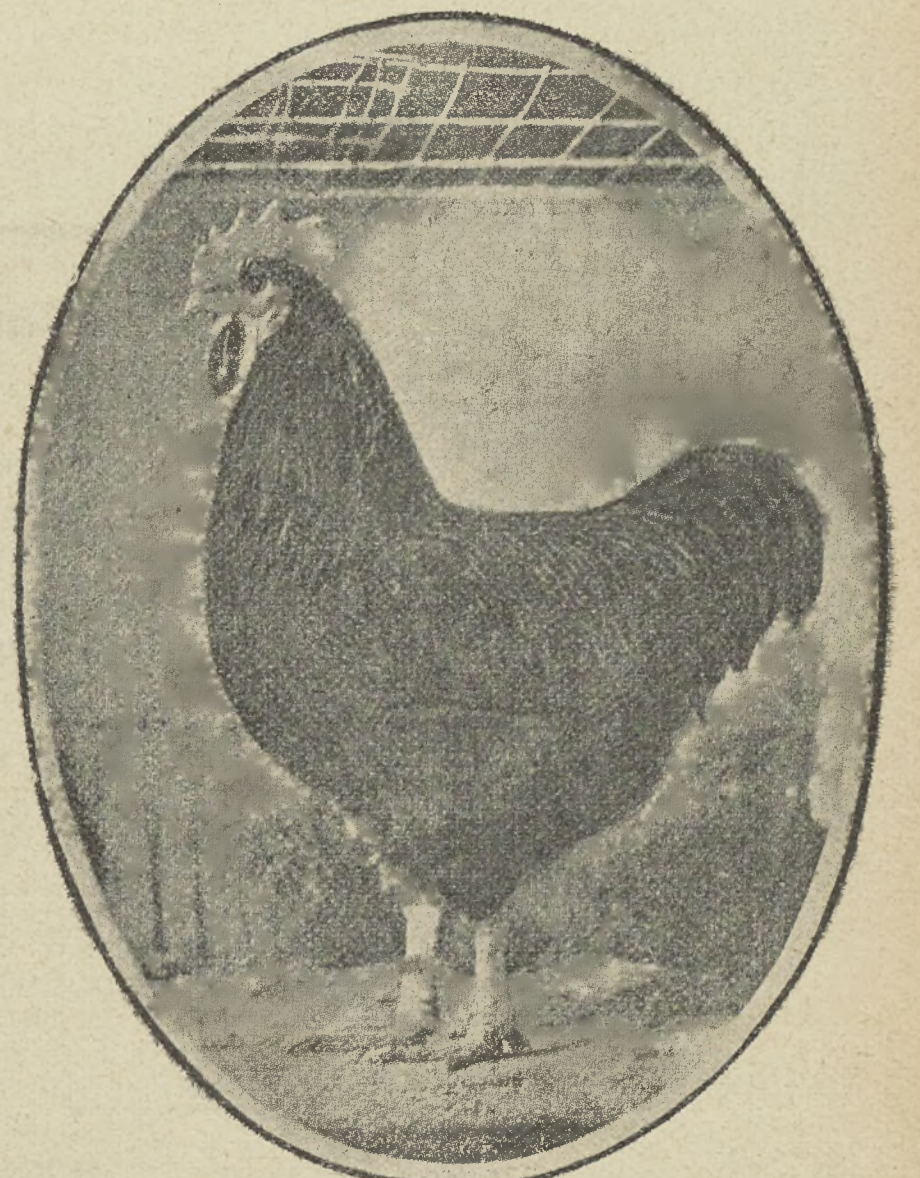
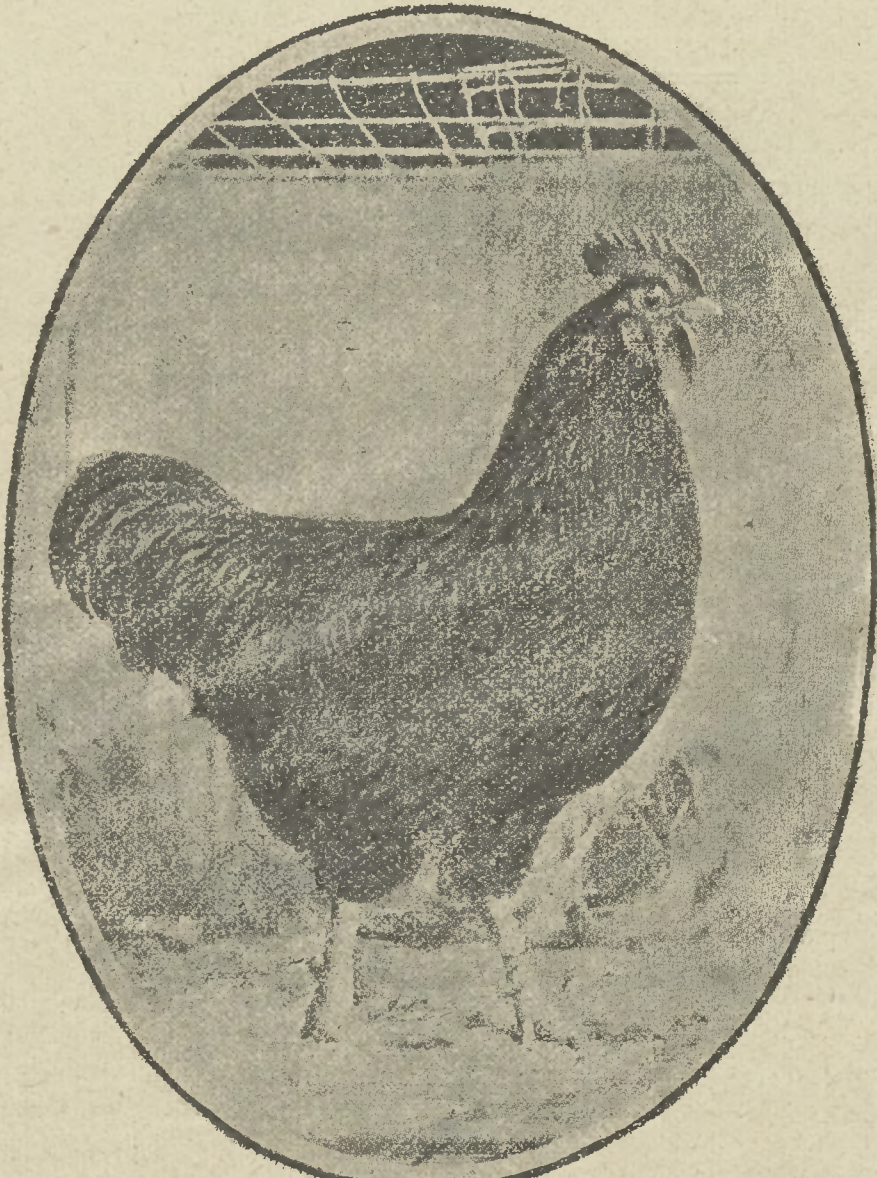
A nemzetközi vadászati kiállítás. Az 1910. évi bécsi első nemzetközi vadászati kiállításon Magyarország a kiállítási terület legelőkelőbb helyén e célra külön épülő saját vadász-kastélyában fog részt venni. E vadász-kastély tervezésére a földművelésügyi miniszter zártkörű eszmei tervpályázatra szököltotta fel több kiváló építészünket. A pályázat bíráló-bizottsága egyhangulag Fischer József műépítést, a ki már a párisi, a milánói és legutóbb a londoni magyar kiállítás installációinak tervezésénél is közreműködött, ajánlotta a magyar vadász-kastély terveinek elkészítésére, a vadász-kastély megépítésére és installációs munkáinak végzésére. A vadász-kastélyban és a körülötte fekvő, s csupán Magyarország részére fentartott területen fogja Magyarországot bemutatni vadászati kiállítását, a vadászattal szoros kapcsolatba hozható művészi és ipari termékeit. Amennyiben az ipari termékek a vadász-kastélyban elhelyezhetők nem lennének, úgy erre a célra a bécsi Rotunda-épület egy része a többi nemzetek sorában is igénybe fog vétetni. A magyar kiállításon való jelentkezés és részvétel csupán a kiállítás magyar országos bizottsága útján történhetik, a mely bizottság e végből már a legközelebbi napokban szétküldi az ország összes vadászainak vadászati kedvelőinek, a vadászattal rokon iparágak és művészeti ágazatok művelőinek a kiállítás magyar osztályában leendő jelentkezés céljából a jelentkezési ivateket és közli a részvételre vonatkozó közelebbi tudnivalókat. Részletes felvilágosítással levélben vagy szóbelileg készséggel szolgál a kiállítás magyar országos bizottsága (V., Zoltán-u. 16. Telefon 163-88.).

Tenyészállat-díjazás. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület a vármegyei lótenyésztő-bizottsággal és a magyar királyi gazdasági felügyelőséggel karöltve, június 6-án, Borosjenőn tenyészlő- és szarvasmarha díjazást, június 13-án Mária-Radnán tenyészmarha-díjazást és június

20-án Kurticsón tenyészlő-díjazást rendez. Ez alkalmakkor állami pénzdíjat a lovaknál összesen 1200 korona, a szarvasmarháknál pedig 1500 korona összesenben, s ezenkívül a lovaknál állami arany és ezüst oklevelet, a szarvasmarháknál pedig egyesületi diszoklevelet fognak kiosztani. A díjazáson kizárólag csak aradmegyei gazdák vehetnek részt saját nevelésű vagy olyan állatokkal, a melyek már legalább egy év óta birtokukban vannak.

Az első állatkiállítás Hétfaluban. Csernátfaluban, brassómegeyi Csángó községben, megnyílt az első állatkiállítás nagy érdeklődés mellett. Tekintve a kezdet nehézségeit, a siker várakozáson felüli volt.

Női háztartási iskola Gödöllőn. A hazai mezőgazdasági szakoktatás egy új intézménnyel

43—44-ik ábra. Díjazott Rhode Island kakasok de Graff amerikai tenyésztő tulajdonában.

45—46-ik ábra. Díjazott Rhode Island kakasok de Graff amerikai tenyésztő tulajdonában.

telére nem volt hatás nélkül. Egy kísérleti helyen a nagymennyiségű rizstakarmányliszt hatására az összes állatok által termelt vaj igen világos színű és tulságosan lágy lett, egy más helyen pedig a tehenek egyenként különböző módon reagáltak a nagy rizstakarmányliszt-adagra, a mennyiben némely állat rendes minőségű, egy másik pedig többé-kevésbé abnormális minőségű összetételű vajot termelt. Ezekből a kísérletekből azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy nem ajánlatos fejőstehenekkel tulságosan nagy rizstakarmányliszt adagokat etetni, miután a nagy zsirtartalom egy része közvetlenül átmehet a tejbe és a vaj minőségét hátrányosan befolyásolhatja. Ezt a hatást azonban könnyen eliminálhatjuk, ha a rizstakarmánylisztből fejős tehenekkel 1000 kg. élősúlyra csak 2—3 kg-ot etetünk.

Vizsgáljuk meg ezek után, vajjon a rizstakarmánylisztben milyen árban vásároljuk a tápanyagokat? Legcélszerűbb annak piaci árát e célból a tengeriével összehasonlítani. A tengeri mostani piaci ára Budapesten 15 K, a rizstakarmány-

gyarapodik ebben az évben. Ugyanis Gödöllőn a koronauradalom alsómajori gazdaságában megkezdték építeni a női háztartási iskolát és a vele összekapcsolt internátust. Az iskola hatvan növendék befogadására szolgál. Célja, hogy a nőket férjeiknek segítségül adja gazdálkodással a gazdasági munkánál, főképp az apróbb gazdasági ágak művelésénél, e mellett, hogy a nőket az iskola a nyert gyakorlati ismeretekkel önálló kereseti ágra nevelje. A népies háztartástan tanítása alkalmas lesz arra, hogy a takarékos fogasztást a nép körében előmozdítsa. A földművelési miniszter rendeletére, e szempontok figyelembe vételével, elkészült az iskola tanterve, és tisztán gyakorlati alapon illesztik be a tanítási anyagát. Az iskola egy éves kurzusra terjed. Paralell azonban nőknél időleges tanfolyamokat is fognak rendezni a gyakorlati háztartás tudnivalóiból gyümölcs-aszalás és befőzés, baromfi-nevelés, tejkezelés és sajtgyártás, konyhakertészet és egyéb hasonló gazdasági ismeretekből.

APRÓK.

A merinojuh-tenyésztés Szibériában. Nyugotszibéria nomád népénél nagy szerepet játszik a juhtenyésztés. A statisztikai kimutatás ezen körzetben 8,500.000 juhról számol el. Igaz, hogy a közönséges parasztjuh a 3—4 font gyapju- és a kirgiz lópjuh 15—40 font fagygyuhozammal volt ott a legkedveltebb. De már 8 évvel ezelőtt Akmolinsk vidékén (a szibériai vasut Marinowka állomása mellett) letelepedett néhány juhtenyésztő, a hova Kubanból finomgyapjas juhokat vittek. 27 gazdaság van most 50.000 drb juhhal, melynek cirka 75%-os állománya finomgyapjas (Rambouillet-, Karakul-, Malitsch- és Bokhara-juh). Sajnos, a Szibériába telepített juhok az ut legnagyobb részét hajtva teszik meg, a mi leromlásukat idézi elő. A magas vasuti tarifa nem engedi meg a szállítást vasuton.

Az olasz gorgonzolasajt-kivitelt alaposan megcsappantotta a francia kormány azon intézkedése, hogy a sajt héját az egészségre ártalmas bariumsulfáttal elkészíteni tilos. Az olasz kereskedelmi kamarák erre a téglaport, kaolin-, és zirkövet ajánlottak héjburkolat gyanánt. Mindazonáltal a francia kormány intézkedése a bariumsulfat-tilalommal s az ez követő határozattal az olasz 1907-iki sajt-kivitelt (24.350 mm.) 1908-ban 4570 mm.-val megcsappantotta. Értékben kifejezve, ez — 788.500 Lirát jelent az olaszok kárára. A francziák példáját az angol kamarák is követték, kimondva, hogy műhéjjal ellátott sajtok bevitele Angliába tiltassék meg. Az angol kereskedők azzal indokolják kívánságaikat, hogy a műháj nemcsak felesleges és az egészségre ártalmas, hanem a sajt természetes szellőzését is meggátolja, de a kereskedelmet is néha 25%-os súlyos héjával élénken megkárosítja. Persze, az intézkedésnek oka a külföldi verseny megszüntetése lenne, mert Anglia évenként 26.200 mm. puha (gorgonzola, strachino és fontina) sajtot fogyaszt, a mi kerek 5 millió Lira forgalmat jelent. Az olasz kamarák most azon fáradoznak, hogy az angolok kíván-

ságait kielégítsék, staniol-papiros vagy a vászon sajtburkolatot adnak és a sajtok szállítását hűtő-vaggonokban eszközlik.

A német baromfi-tömegtermelők szövetezete. Egy ilyen szövetezet most van alakulóban és az 1000 drb 50 márkás részjegyeket szorgalmasan jegyzik a termelők, a kik közvetlenül a közvetítő kereskedelem nélkül értékesítik a termékeket. Érdekes, hogy Németország kezd a felett gondolkodni, vajjon ne termelje-e maga a szükségletét, mikor 1907-ben 208,023.000 márká értékű árut (levonva a csekély export értékét) importált. 24 millió márkával többet, mint 1906-ban. Egy csomó brosurá is jelenik meg, mely 200 milliót óhajt az országnak megmenteni azáltal, hogy animálja a népet a baromfitenyésztés intenzívebb felkarolására.

Vásári tudósítások.

Budapesti vágómarhavásár.

Hivatalos jelentés.		1909. május 12.		
Fölhajtás és árak:		I.	II.	III.
268 Bika	62—72 (74)	48—60	—	—
1526 Magyar hizott ökör	62—70 (76)	54—60	46—52	—
658 Tarka hizott ökör	72—84 (—)	60—70	48—50	—
— Magyar legelőmarha	56—64 (—)	44—54	—	—
— Boszniai ökör	—	—	—	(—)
282 Magyar tehén	—	44—60	(—)	—
661 Tarka tehén	—	46—72	(—)	—
185 Bivaly	—	34—48 (50)	—	—
115 Növendékmарha	—	44—56	(—)	—
3645	—	—	—	—
250 Eladatlan:	—	—	—	—

A felhajtás 62 darabbal több, mint a múlt héten. Irányzat, minthogy kevesebb idegen vevő volt, lanyhább. Az árak általában 2—3 K-val csökkentek. Bika és bivaly változatlan.

Budapesti szurómarhavásár.

Hivatalos jelentés.		1909. május 19.		
Fölhajtás és árak:		I.	II.	III.
9461 Magyar élő borjú	84—92 (96)	62—82	—	—
— Magyar öltött borjú	—	—	—	—
— Galicziai borjú	—	—	—	—
— Öltött bárnyó párja	—	—	—	—
63 Rugott borjú	—	—	42—64	—
— Élő gödölye	—	—	—	—
— Öltött gödölye	—	—	—	—
— Eladatlan:	—	—	—	—
Irányzat lanyha. Árak 2—4 K-val csökkentek.	—	—	—	—

Kőbányai sertésvásár.

Eredeti tudósítás.		1909. május 19.		
A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz, párja	—	K	—	—
400 kilón felül	—	—	—	—
Öreg közép, párja 300—340 kg.	—	—	—	—
B) Magyar fiatal nehéz, párja 300 kilón felül	—	—	144—146	—
Fiatal közép, párja 251—300 kg.	—	—	145—146	—
Fiatal, könnyű	—	—	145—146	—
Sertéslétszám:	—	—	—	—
Volt készletben	május 16-án	25952	—	—
Fölhajtás	május 17-én	594	—	—
Elszállítás	május 17-én	278	—	—
Maradt készlet	május 18-ra	26268	—	—

Kőbányai kiviteli sertés piac hetiforgalma.

Hivatalos jelentés, 1909. május 12. — május 18.	
Állomány	május 12. 25212
Érkezett	2410
Összesen	27622
Elszállított:	—
Helyi fogyasztásra	222
Belföldre	735
Bécsbe	196
Ausztriába	182
Szappanfőzőbe	10
Összes elszállítás	1854
Maradvány	május 18. 26268

Sovány sertésárak.

Hivatalos jelentés. 1909. május 18.			
Uri Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás. 1909. május 19.			
Ar elősúlyban 4 százalék engedmény.			
Vészen átmént	60—100 kg.	fill	130—116
"	100—120	"	116—116
"	120—160	"	116—118
"	160—200	"	118—120
Vészen át nem ment	60—100	"	100—98
"	100—120	"	98—100
"	120—160	"	100—102
"	160—200	"	102—104
Irányzat változatlan.	—	—	—

Bécsi sertésvásár.

Hivatalos jelentés. 1909. május 18.	
Bejelentett a vásárra	16952
Fölhajtás: Zsirsértés	6913
Süldő	8416
Magyarországból	10172
Galicziából	4855
Oszttrák tartományokból	302
Összesen	15329
Árak:	—
Magyar I. minőségű sertés	130—132 (133)
Magyar közép sertés	118—116 (—)
Magyar öreg sertés	108—116 (—)
Könnnyű és szedett sertés	104—116 (—)
Süldő	96—124—128 (—)
Előszuliban kgonként fogyasztási adó nélkül.	—
Irányzat élénk.	—

Bécsi marhavásár.

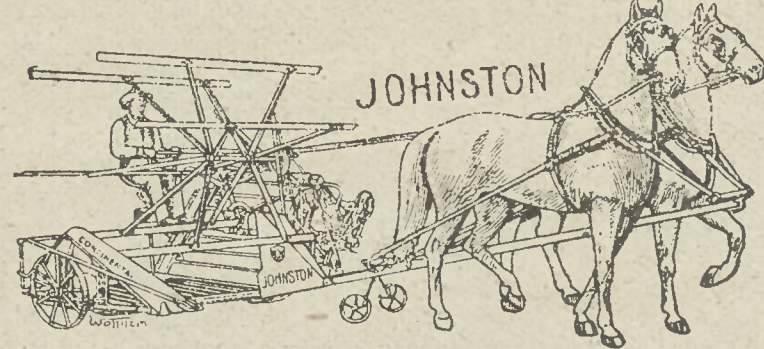
Hivatalos jelentés. 1909. május 17.			
Fölhajtás összesen	5356		
Minőség szerint:	—		
Hízómarha	4330		
Legelőmarha	—		
Kicsontozni való	1026		
Szármaszás szerint:	—		
Magyar	3499		
Galicz., bukov.	616		
Egyéb vidékről	1241		
Nemek szerint:	—		
Ökör	3743		
Bika	829		
Tehén	703		
Bivaly	81		
Árak 100 kg. elősúlyért fogy. adó nélkül	—		
I.	II.	III.	
Magyar hizott ökör	68—72 (74—76)	62—66	48—62
Galicziai hizott ökör	72—78 (—82—)	68—72	—
Tarka hizott ökör	80—86 (87—97)	70—77	62—68
Bika	71—74 (76—78)	67—70	60—66
Hizott tehén	67—72 (—)	58—66	52—56
Legelőmarha	—	—	—
Kicsontozni való	40—52 (—)	—	—
Bivaly	36—48 (—)	—	—
Konzerváru	—	—	—
Fölhajtás 710 drbbal nagyobb a multheténél. Irányzat lanyhább.	—	—	—

Laptulajdonos: ORDÓDY LAJOS.
Felelős szerkesztő: BUZZI F. GÉZA.

hazai viszonyokra legalkalmasabb aratógépek:

Johnston

könnyű marokrakói és kévekötő-aratógépei.

Dőlt gabonában is jó munkát végeznek. Egyszerű szerkezet, könnyű kezelés. Csekély vonóerő-szükséglet és megbízható munkaképesség. Magyarországon több ezer Johnston aratógép van használatban. Mielőtt aratógépet vásárol, okvetlen kérje be ajánlatainkat.

Rétiszéna, sarju, lóhere, luczerna és csalamádé kaszálására és gyűjtésére a legjobb és legmegbízhatóbb eszközök

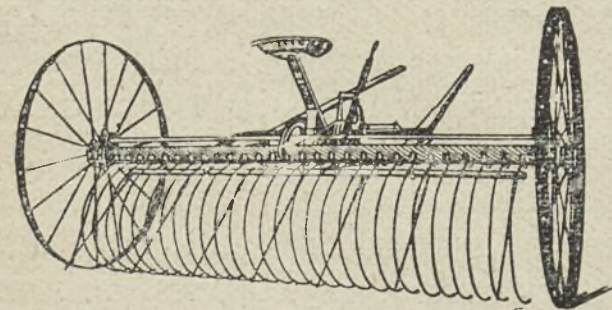
JOHNSTON

10-es számú fűkaszalógépe,
szénaforgatógépe és
teljesen aczél önműködő kiváltásu gyűjtőgereblyéi.

Legjobb anyag, legmodernebb szerkezet, szolid, tartós kivitel.

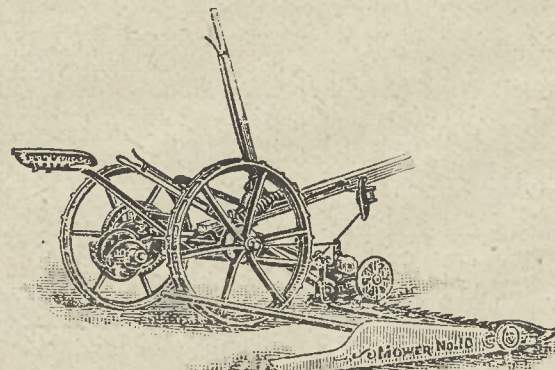
Magyarországon sok ezer használatban. — Mielőtt kaszáló- vagy gyűjtőgépet vesz, kérje be ajánlatunkat.

Vezérképviselet és főraktár:

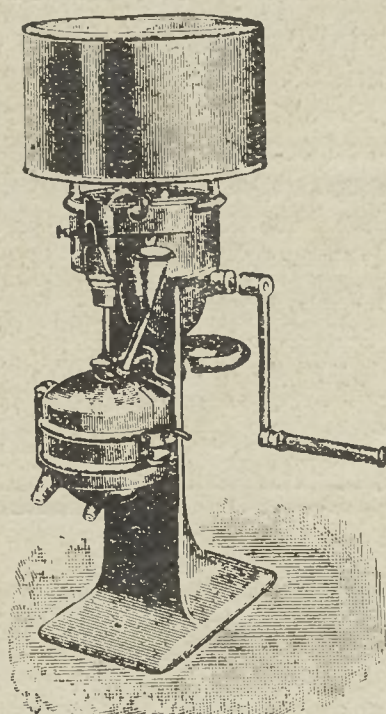

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz

Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

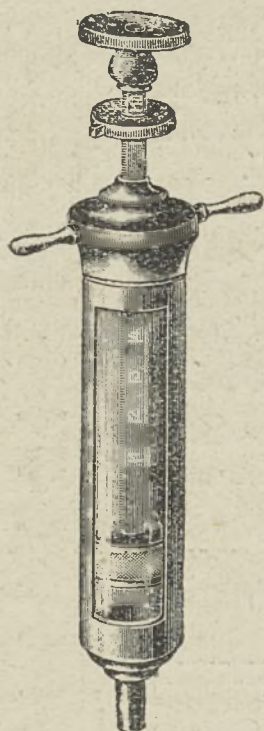
Eredeti „MÉLOTTE“ fölözőgépek.

A legélesebb fölözés.

Több mint 200.000 darab használatban.

Javítások kizárva.

SERTÉSVÉSZ

szérum ojtásokra
különösen alkalmas
fecskendők 20 gr.
2 tüvel.

1438. Bördugattyú-
val tokban K 12.—

1463a. Duritdugattyú-
val bőrtokban
K 13.50

Rendkívül erős HIRSCH-féle tejszállító kannák

légmentes gummizárával, minden
nagyságban.

Tejgazdasági-, baromfi-, nyultenyésztési-, állatgazdasági árjegyzékekkel
szakosztályonként külön-külön kívánatra készséggel szolgálunk. ✂ ✂

GEITNER és RAUSCH

főh. udvari szállítók,

Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 8/AT. sz.

Rhode Island (vörös) keltetőtojások

16 darab rázásmentes csomagolással 24 kor.;
darabonként 2 kor.

Ezüst-, arany- és orosz prémnyulak, valamint
bécsi kék óriások szabadon tenyésztett tisztavérű,
többszörösen díjazott törzsekből 15—20 koronáért,
kiállítási példányok megegyezés szerint kaphatók:

DR. LUDWIG REZSŐ fajnyul- és baromfi-
telepéről.

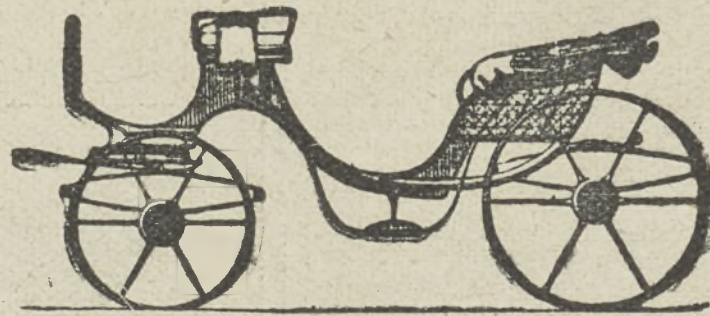
Dunakeszi-Alag.

Levélcím: Budapest, VII., Dohány-utcza 20.

TELEFON: 326.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-uteza 2. Soroksári-út sarok. ✂ ✂ ✂ Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsik-
ból. Használt kocsik becserél-
tetnek és átalakítások elfogad-
tatnak jutányos árak mellett.
Ugyis mindenféle üzleti
és gazdasági kocsik készítése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Mindenféle

Szivattyúk

házi és nyilvános használatra, gyári és ipari célokra.

Vas- és ólomcsövek bármely nagyságban.

ISTÁLLÓ - VEZETÉKEK.

Mérlegek

legújabb és javított rendszerűek.

Szivattyúk és Mérlegek

tejgazdasági üzemekre kaphatók:

W. GARVENS

Központi és
✂ főiroda: „Garvenswerke” ✂ Bécs II., ✂
Handelsquai 130.

Mintalep: Wien I., Schwarzenberg-Strasse 6.

Árjegyzékek díjtalanul és portómentesen küldetnek.

KLINGER HENRIK

(Gyártelepek: Első magyar vitorlavászon-, len- és jutaárugyár
Pozsonyban. Házi-ipar-vállalat Liptószentmiklóson. Székely szövö-
gyár és házi-ipar-vállalat Sepsiszentgyörgyön.)

Raktár:

Budapest, V., Szabadság-tér 11.

Ajánlja készítményeit, u. m.

lisztes, korpa- és gabona-ZSÁKOKAT

lenből, kenderből és jutából, varrással vagy varrás nélkül. Továbbá vízmen-
tes ponyvákat gépekre és kazlakra, nyers székér- és repcze-
ponyvákat, nyers és ruggantázott kender-tömlőket, vízvedreket,
vizmentes lótarakokat, vászon-sátrakat, esőköpenyeket, stb.

Mintákat kívánatra ingyen és bérmentve küldök.